

Polskie Forum ISO 14000

**Wymagania dla środków zarządzania
środowiskowego na przykładzie
normy ISO 14001:2015.
Identyfikacja aspektów środowiskowych.**

**Konferencja UZP „Zielone zamówienia publiczne”
Warszawa, 6.12.2016**

**Andrzej Ociepa
Stowarzyszenie Polskie Forum ISO 14000**

Stowarzyszenie Klub Polskie Forum ISO 14000

- Działamy od 1996 r.
- Rozwój i rozpowszechnienie nowoczesnych metod zarządzania ochroną środowiska
- Promocja norm ISO serii 14000 i systemu EMAS
- Wspieranie wszelkich działań w zakresie zarządzania środowiskowego (*w miarę możliwości*), np. opiniowanie projektów rozwiązań, **udział w opracowaniu nowej normy ISO 14001:2015**
- Organizacja i udział w konferencjach i seminariach
- Wymiana informacji i doświadczeń (strona internetowa, spotkania tematyczne)
- Strona internetowa:

www.pfiso14000.org.pl

Norma ISO 14001:2015

Od kiedy norma ISO 14001 “Systemy zarządzania środowiskowego – wymagania i wytyczne stosowania” była opublikowana po raz pierwszy w 1996 r. **została wprowadzona przez ponad 300 tys. certyfikowanych użytkowników w 155 krajach (w Polsce ponad 2000 certyfikatów).**

Nowa wersja normy ISO 14001 („SZŚ Wymagania i wytyczne stosowania”) została wydana 15 września 2015 r.

Prace były prowadzone przez ISO – Komitet Techniczny 207 „Zarządzanie środowiskowe”, Podkomitet SC1 Systemy zarządzania środowiskowego .

Polskie Forum ISO 14000 brało aktywny udział w pracach nad tworzeniem nowego wydania, zarówno na szczeblu międzynarodowym (udział jako przedstawiciel Polski), jak i w kraju (tłumaczenie i przygotowanie polskiego wydania normy na zlecenie PKN).

Nowelizacja normy ISO 14001

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA NORMY:

(tylko te istotne z punktu widzenia zamówień)

- Uwzględnienie zmian, które zaszły w prowadzeniu biznesu w ciągu ostatnich 20 lat - dużo więcej outsourcingu i procesów / działań zlecanych na zewnątrz.
- Powiązanie zarządzania środowiskowego ze strategią firmy i procesami biznesowymi.
- Ujednolicenie struktury z innymi normami dla systemów zarządzania.
- Nacisk na zgodność z wymaganiami i oczekiwaniami stron zainteresowanych.
- Silniejsze uwzględnienie cyklu życia wyrobów i usług, m.in. sterowanie łańcuchem dostaw, wymagania dla dostawców, informowanie odbiorców,
- Zwiększenie odpowiedzialności za działania podwykonawców / dostawców.

ISO 14001:2015, Definicje

3.2.2 aspekt środowiskowy

element działań, wyrobów lub usług organizacji (3.1.4) , który wzajemnie oddziałuje lub może wzajemnie oddziaływać ze środowiskiem (3.2.1)

Uwaga 1: *Aspekt środowiskowy może powodować wpływ środowiskowy (3.2.4). Znaczącym aspektem środowiskowym jest ten, który ma lub może mieć jeden lub więcej znaczących wpływów środowiskowych.*

Uwaga 2: *Znaczące aspekty środowiskowe są ustalane przez organizację poprzez stosowanie jednego kryterium lub większej liczby kryteriów.*

ISO 14001:2015, Definicje

3.3.3 cykl życia

kolejne i powiązane etapy systemu wyrobu (lub usługi), od pozyskania lub wytworzenia surowca z zasobów naturalnych do końcowego unieszkodliwiania

Uwaga 1: Cykl życia obejmuje pozyskanie surowców, projektowanie, wytwarzanie, transport/dostawę, użytkowanie, przetwarzanie po zakończeniu użytkowania i końcowe unieszkodliwianie.

[Źródło: ISO 14044:2006, 3.1, zmodyfikowane –Do definicji dodano słowa „(lub usługi)” oraz dodano Uwagę 1]

ISO 14001:2015, p. 6. Planowanie

6.1.2 Aspekty środowiskowe

W zdefiniowanym zakresie systemu zarządzania środowiskowego organizacja powinna **określić aspekty środowiskowe** swoich działań, wyrobów i usług, które może nadzorować i na które może mieć wpływ, a także powiązane z nimi wpływy środowiskowe, **biorąc pod uwagę perspektywę cyklu życia.**

Podczas określania aspektów środowiskowych organizacja powinna uwzględnić:

- a)** zmiany, w tym planowane lub nowe przedsięwzięcia oraz nowe lub modyfikowane działania, wyroby i usługi;
- b)** warunki nietypowe i racjonalnie przewidywalne sytuacje awaryjne. ...

ISO 14001:2015, p. 6. Planowanie

6.1.2 Aspekty środowiskowe

.....

Organizacja powinna określić te aspekty, które mają lub mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, tj. **znaczące aspekty środowiskowe, na podstawie ustanowionych kryteriów.**

Organizacja powinna przekazywać informacje o swoich znaczących **aspektach** środowiskowych, jeśli jest to odpowiednie, między różnymi szczeblami i funkcjami organizacji.

Organizacja powinna **utrzymywać udokumentowane informacje** dotyczące jej:

- **aspektów środowiskowych i związanych z nimi wpływów na środowisko;**
- **kryteriów użytych do określenia znaczących aspektów środowiskowych;**
- **znaczących aspektów środowiskowych.**

UWAGA Znaczące aspekty środowiskowe mogą skutkować zaistnieniem ryzyk i szans związanych z wpływami na środowisko, zarówno niekorzystnymi (zagrożenia), jak i korzystnymi (szanse).

ISO 14001:2015, Załącznik A, p.A.6.1.2. „Aspekty środowiskowe”

Określając aspekty środowiskowe, organizacja może wziąć pod uwagę:

- **emisje do powietrza;**
- **uwolnienia do wód;**
- **uwolnienia do gleby;**
- **zużycie surowców i zasobów naturalnych;**
- **zużycie energii;**
- **emitowaną energię (np. ciepło, promieniowanie, drgania (hałas) i światło);**
- **wytwarzanie odpadów i/lub produktów ubocznych;**
- **zajęcie przestrzeni.**

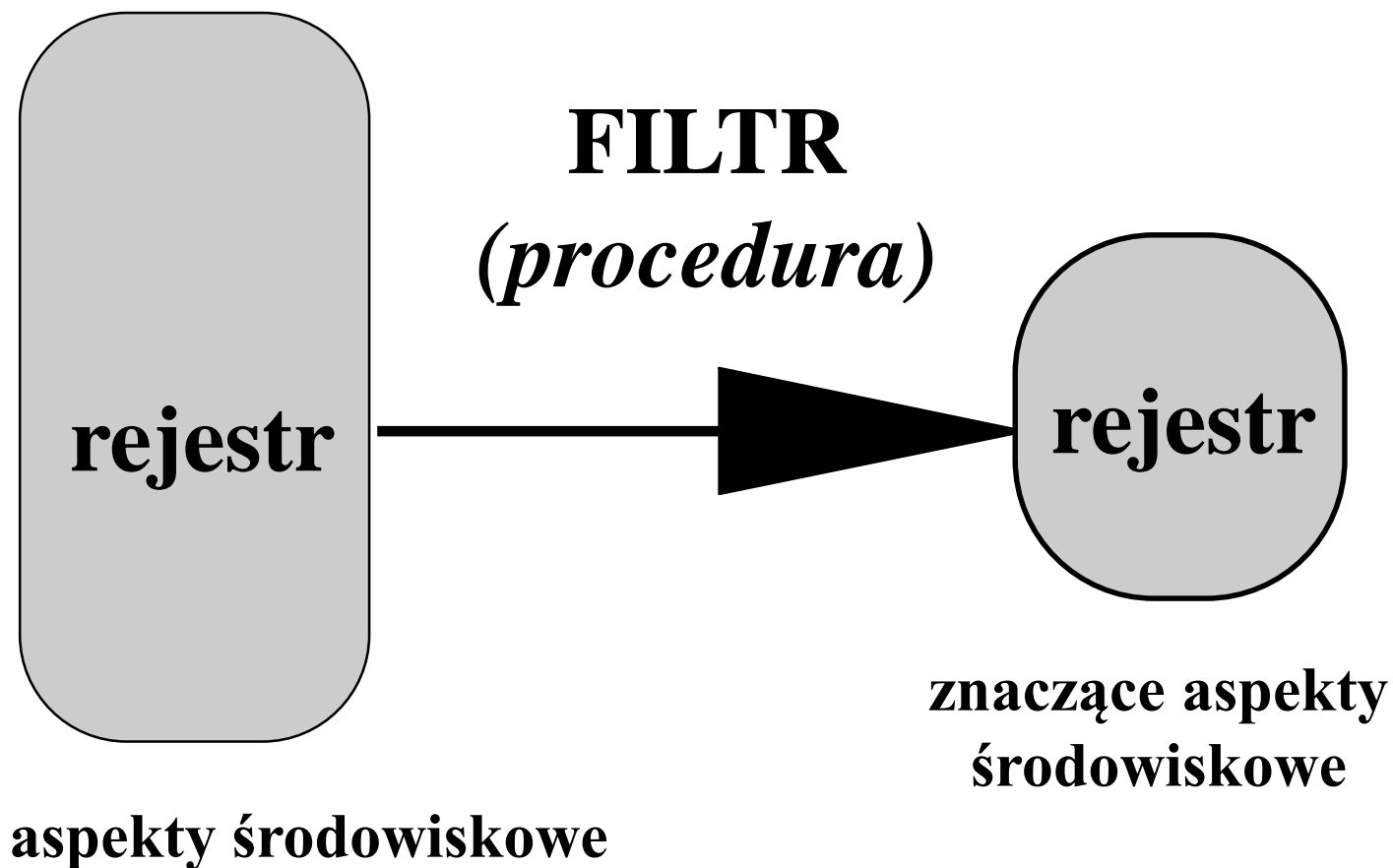
ISO 14001:2015, Załącznik A, p.A.6.1.2. „Aspekty środowiskowe”

Zaleca się wziąć pod uwagę aspekty środowiskowe związane z takimi działaniami, wyrobami i usługami organizacji, jak:

- **projektowanie i rozwój jej infrastruktury, procesów, wyrobów i usług;**
- **pozyskiwanie surowców, w tym wydobywanie;**
- **procesy operacyjne i wytwórcze, w tym magazynowanie;**
- **obsługa i konserwacja wyposażenia, majątku i infrastruktury;**
- **środowiskowe efekty działalności oraz praktyki stosowane przez dostawców zewnętrznych;**
- **transport wyrobów i świadczenie usług, w tym pakowanie;**
- **przechowywanie i użytkowanie wyrobów oraz postępowanie po zakończeniu ich użytkowania;**
- **gospodarkę odpadami, w tym ponowne użycie, przywrócenie własności użytkowych, recycling i unieszkodliwienie.**

Schemat identyfikacji i oceny aspektów środowiskowych

Przepisy dot. zamówień publicznych i SZŚ

- **Rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1126) (wydanym na podstawie art. 25 ust. 2 Pzp)**
- § 2.4. W celu potwierdzenia spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji dotyczących zdolności technicznej lub zawodowej zamawiający może żądać następujących dokumentów:
 - - **wykazu środków zarządzania środowiskowego**, które wykonawca będzie mógł zastosować w celu wykonania zamówienia publicznego;
 -

Przepisy dot. zamówień publicznych i SZŚ

- § 13.1. W celu potwierdzenia, że oferowane roboty budowlane, dostawy lub usługi odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego, zamawiający może żądać w szczególności:
- - zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem spełnienia przez wykonawcę wymogów określonych systemów lub norm zarządzania środowiskowego, jeżeli **zamawiający wskazuje środki zarządzania środowiskowego**, które wykonawca będzie stosował podczas wykonywania zamówienia publicznego, odwołując się do unijnego systemu zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub do innych norm zarządzania środowiskowego opartych na odpowiednich normach europejskich lub międzynarodowych opracowanych przez akredytowane jednostki

Przepisy dot. zamówień publicznych i SZŚ

- **Powstaje pytanie:**

Co oznaczają środki zarządzania środowiskowego, o których mówi Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r.?

Propozycja odpowiedzi: elementy systemu zarządzania środowiskowego wg ISO 14001, w tym środki nadzoru nad działaniami operacyjnymi

ISO 14001 rozdział 8 Działania operacyjne

8.1 Planowanie i nadzór nad działaniami operacyjnymi

Organizacja powinna ustanowić, wdrożyć, nadzorować i utrzymywać procesy potrzebne do spełnienia wymagań systemu zarządzania środowiskowego oraz wdrożyć działania określone w p. 6.1 i 6.2 przez:

- ustalenie kryteriów operacyjnych dla procesów;
- wdrożenie nadzoru nad procesami zgodnie z przyjętymi kryteriami operacyjnymi.

UWAGA Środki nadzoru mogą obejmować zabezpieczenia techniczne i procedury. Środki nadzoru powinny być wdrażane zgodnie z określoną hierarchią (np. eliminowanie, zastępowanie, działania administracyjne) i mogą być stosowane pojedynczo lub łącznie.

Jeśli zamawiający ma SZŚ wg ISO 14001 to zastosowanie ma:

ISO 14001 rozdział 8 Działania operacyjne

8.1 Planowanie i nadzór nad działaniami operacyjnymi

Zgodnie z perspektywą cyklu życia organizacja powinna:

- a) **ustanowić, jeśli jest to odpowiednie, środki nadzoru zapewniające uwzględnienie wymagań środowiskowych w procesie projektowania i rozwoju wyrobu lub usługi uwzględniając każdy etap ich cyklu życia;**
- b) **określić, jeśli jest to odpowiednie, wymagania środowiskowe stosowane przy zamawianiu wyrobów i usług;**
- c) **przekazywać istotne wymagania środowiskowe **dostawcom zewnętrznym**, w tym podwykonawcom;**
- d) **rozważyć potrzebę przedstawiania informacji o potencjalnych znaczących wpływach na środowisko związanych z transportem lub dostawą, użytkowaniem, przetwarzaniem po zakończeniu użytkowania i końcowym unieszkodliwianiem jej wyrobów lub usług.**

Zamawiający powinien domagać się od Wykonawcy:

- rozpoznania oddziaływań środowiskowych występujących podczas danej pracy (emisje, odpady, ścieki itd.),
- analizy potrzeb i oczekiwań stron zainteresowanych tj. właśnie zamawiającego,
- znajomości wymagań prawnych i innych dla miejsca/obiektu/procesu, gdzie jest wykonywane zamówienie oraz związanych z zamówieniem,
- nadzoru nad działaniami operacyjnymi dla aspektów środowiskowych występujących podczas wykonywania zamówienia,
- monitorowania oddziaływań powstających podczas realizacji zamówienia,
- przygotowania na sytuacje awaryjne,
- komunikacji w sprawach aspektów środowiskowych,

Zamawiający może domagać się od Wykonawcy:

1. Stosowania konkretnych rozwiązań związanych z dostarczaną usługą lub towarem np.

a. przyjaznych dla środowiska technologii, np. energooszczędnych, niskoemisyjnych;

b. określonych parametrów środowiskowych dostarczanych towarów lub usług np. niskie zużycie energii, wody;

c. właściwych środków transportu;

d. stosowania odpowiednich materiałów i surowców.

Zaleta: niskie ryzyko pominięcia przez dostawcę zagadnień istotnych dla zamawiającego.

Wada: wymaga to znajomości procesów wykorzystywanych przez dostawcę.

Zamawiający może domagać się od Wykonawcy:

2. Przedstawienia stosownego potwierdzenia utrzymania SZŚ

Zaleta: łatwość weryfikacji.

Wada: wyższe ryzyko pominięcia przez dostawcę zagadnień istotnych dla zamawiającego.

3. Kombinacja powyższych (+ ewentualne audyty dostawcy)

Zaleta: Bardzo niskie ryzyko pominięcia przez dostawcę zagadnień istotnych dla zamawiającego

Wada: Wymaga to znajomości procesów wykorzystywanych przez dostawcę.

Oczekiwane rezultaty akredytowanej certyfikacji na zgodność z normą ISO 14001 (z punktu widzenia stron zainteresowanych)

"W określonym zakresie certyfikacji organizacja utrzymująca certyfikowany system zarządzania środowiskowego zarządza swoimi relacjami ze środowiskiem i demonstruje swoje zobowiązanie do:

A. zapobiegania zanieczyszczeniom,

B. spełniania wymagań prawnych i innych.

C. stałego doskonalenia swojego systemu zarządzania środowiskowego w celu poprawy swoich wyników w zakresie ochrony środowiska".

IAF - Communique - Expected Outcomes for Accredited Certification to ISO 14001, Date of document: 2012-02-20

Polskie Forum ISO 14000

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Andrzej Ociepa

Specjalista ds. ISO 14001 i ISO 50001,

Weryfikator EMAS

Tel. + 48 606 248 608

e-mail: aociepa@pro.onet.pl

sekretariat@pfiso14000.pl

